

- - המתיחות, ששררה מזמן לזמן בא"י, נובעת בעיקרה מתוך חששות בקרב חלקים מהאוכלוסיה הערבית ובקרב חלקים מהאוכלוסיה היהודית. חששות הערבים, מבוססים מקצתם על פירושים מוגזמים, שיוחסו להצהרה, המביטה בעין יפה על יסוד בית לאומי יהודי בא"י, הצהרה שניתנה בשם ממשלת הוד מלכותו (מ.ה.מ.) ביום 2.11.1917. פורסמו הודעות בלתי מוסמכות, לפיהן תכלית ההצהרה נועדה ליצור א"י יהודית לגמרי. נערך שימוש בביטויים המציינים כי א"י עתידה להיות "יהודית כמו שאנגליה היא אנגלית". מ.ה.מ. מביטה על כל מטרה מעין זו כבלתי-ניתנת להגשמה, ולנגד עיניה אין כל מטרה כזאת. כמו כן לא עלה מעולם על דעת מ.ה.מ., כפי שנראה, כנראה, למשלחת הערבית, שההצהרה תביא לידי אובדנה או שעבודה של האוכלוסיה הערבית, השפה הערבית או התרבות הערבית בא"י. מ.ה.מ. רוצה להפנות תשומת-לב לעובדה, שנוסח-ההצהרה הנ"ל אינו מתכוון לומר, שא"י בכללה תהפוך לבית לאומי יהודי, אלא שבית כזה יוקם בא"י. בהקשר לכך, ראוי לציין בהערכה כי באספת הקונגרס הציוני, המוסד המנהל העליון של ההסתדרות הציונית, שהתקיים בספטמבר 1921 בקארלסבאד, נתקבלה החלטה, גילוי-דעת רשמי של מטרות הציונים, שבה הוצג "רצונו האמיתי של העם היהודי לחיות עם העם הערבי בתנאים של אחדות וכבוד הדדי, ויחד עם הערבים להפוך את הבית המשותף לקהילה פורחת, שהקמתה תבטיח לכל עם מעמי הארץ התפתחות לאומית באין מפריע".

- - ככל שהדבר נוגע לאוכלוסית היהודים בא"י נראה, שאחדים מהם חוששים פן תסור מ.ה.מ. מהמדיניות הכלולה בהצהרת שנת 1917. לפיכך, נחוץ, לאשר בשנית, כי לחששות אלה אין בסיס, וכי ההצהרה היא, שאושרה מחדש בוועידת מעצמות ההסכמה הראשיות בסאן-רימו, והיא שוחזרה וקוימה על ידם בחוזה סיבר, אינה ניתנת לשינוי.

במהלך שנים או שלושה הדורות האחרונים יצרו יהודים מחדש ישוב בא"י, המונה עכשיו 80.000 נפש, שרבע מתוכם הם איכרים או עובדי-אדמה. לישוב זה גופים מדיניים משלו: אספת הנבחרים להנהלת עניניו הפנימיים, ועדי-עיר נבחרים, ומוסד המפקח על בתי"ס שלו; יש לו רבנות ראשית נבחרת ומועצת-רבנים להנהלת עניניו הדתיים. עניניו מתנהלים בעברית כלשון דיבורו, ועתונות עברית משמשת את צרכיו. יש לו חיים אינטלקטואליים מיוחדים והוא מעיד על פעילות כלכלית עצומה. לישוב זה, על אוכלוסיתו בעיר ובכפר, על מוסדותיו המדיניים, הדתיים והחברתיים, על שפתו המיוחדת לו, על מנהגיו, ועל חייו העצמאיים, ישנן סגולות "לאומיות". ואם ישאלו, למה כוונתנו באמרנו פיתוח בית לאומי יהודי בא"י, תשובתנו, שאין זה אומר, כפיית לאומיות יהודית על כל תושבי א"י כולם, אלא, להוסיף ולפתח את הישוב היהודי הקיים, בעזרת יהודים משאר חלקי העולם, למען יהיה הישוב למרכז, שהעם היהודי בכללותו יתפאר בו ויתענין בו, ויהיה מבוסס על יסודות דתיים לאומיים. אבל על מנת שלישוב זה יהיה הסיכוי הטוב ביותר להתפתחות חפשית ושיתן לעם היהודי הזדמנות מלאה להבליט את כשרונותיו, חשוב שהוא ידע כי הוא נמצא בא"י בזכות ולא בחסד. משום כך נחוץ לתת ערובה בינלאומית לקיומו של בית לאומי יהודי בא"י. משום כך צריך שיוכר באופן רשמי, שהישוב הזה מושתת על הקשרים ההיסטוריים העתיקים.

זהו, אפוא, הפירוש שמ.ה.מ. נותנת להצהרת 1917. על יסוד פירוש זה סבור מזכיר הממלכה, שאין היא כוללת ואין מסתבר מתוכה שום דבר, שיש בו כדי לעורר פחד בין האוכלוסיה הערבית בא"י או לגרום למפח-נפש ליהודים.

בכדי להגשים מדיניות זו, נחוץ, שהישוב היהודי בא"י יוכל להרבות את מספרו על ידי עליה. העליה אינה יכולה להיות במימדים העלולים לעבור את גבול יכולתה הכלכלית של הארץ ובאותה שעה לקלוט עולים חדשים. חשוב להבטיח, שהעולים לא יפלו למעמסה על תושבי א"י בכללם, ושלא ישללו משום חלק באוכלוסיה המקומית את מחיתם. עד כה מילאה העליה אחרי התנאים האלה.